

rum, tenetur subditus inquirere, si commode possit; quod si rem non possit certo scire, non est obligatus ad obediendum, quia possidet libertas certa contra præceptum incertum. Contra vero Subditus obedire debet Prælato, cum constat de præcepto, sed dubitatur de ipsius valore, vel honestate, vel de abrogatione, quia tunc possidet præceptum, & legitime potestas Superioris. Limitant DD. quando ex altera parte est ratio prudens dubitandi de valore præcepti, & ex altera res præcepta valde difficilis est, & incommoda, aut quæ fieri nequit sine periculo vitæ, famæ, vel honoris. Plura hic noster auctor disserit de obediencia Monialium, electione Abbatissæ, & privilegiis Religiosorum, quæ apud ipsum legere potes.

CAPUT III.

*De iis, qui possunt ingredi Religionem,
& de Apostatis, & ejectis.*

26. *Quæst. 1.* Quinam ingredi possunt Religionem? R. ii tantum, qui sunt sui juris, nec aliis sunt obstricti; qui vero sunt aliis obstricti non possunt nisi cum eorum consensione. Unde filii impuberes Religionem ingredi nequeunt sine parentum, aut tutorum permissione, nec servus sine consensu domini. Nec qui decepit virginem sub promissione matrimonii; nec conjuges post consummatum matrimonium, nisi vir ante bimestre completum per vim consummasset, aut alter

conjugum comisisset adulterium; tunc enim innocens ingredi potest.

27. *Quæst. 2.* An filius ingredi possit Religionem, si Parentes sint in egestate, vel alia necessitate? R. si necessitas extrema sit, vel gravis, eique subvenire possit manens in sæculo, ad id tenetur, etiam si votum religionis emiseric, cum instet naturale præceptum, cui opera consilii cedere debent, atque etiam votum, quod debet esse de re meliori; non esset autem opus melius, imo nec bonum, ingredi Religionem in gravi necessitate Parentum. Secus autem dicendum, si necessitas sit tantum ordinaria, & communis, ita ut sine filii vivere quidem possint, licet non ita commode, & honorifice. Ita D. Th. quodl. 10. art. 9. & cum eo TT. omnes. Quod si filius Religionem solemniter sit professus, Parentibus extrema necessitate pressis, tenetur egredi, ut illis subveniat, nisi manens in claustro aliter possit eis subvenire. Si necessitas autem sit gravis, sunt qui velint, eum teneri ad Religionem deserendam, cum votum non extinguat obligationem naturalem filii erga parentes. Alii cum Suariorum id concedunt, cum necessitas antecedit professionem, quia obligatio prius contracta non extinguitur per professionem. Probabilior tamen sententia negat eum teneri, aut posse egredi sine Prælati licentia, quia professus se se tradidit potestati Religionis, adeoque absque ejus facultate non potest se subtrahere. Ita S. Anton. & D. Thomas: tenetur tamen, salva Prælati obediencia, omnia adhibere media, quibus Parentum necessitati provideatur.

28. *Quæst. 3.* An peccent filii Religionem amplectentes, insciis, vel invitis parentibus? R. neg. si filii pubertatis annos expleverint. Ita sancitum in Conc. Tolet X. c. ult. & in Tiburtino Can. 14. Idem docent SS. Ambrosius, Hierony. Aug. Bern. & S. Th. Merito tamen animadvertunt DD. monendos esse prius parentes, eorumque consensum, & benedictionem expectandam, cum scilicet non est periculum probabile, ut ab ipsis injuste impediatur. Docet autem D. Th. 2. 2. q. 104. filios non teneri obedire parentibus circa electionem status, quæ a Deo omnino pendet. Et licet multi velint peccare filium, qui matrimonium contrahit, inconsultis parentibus; circa vocationem tamen Religiosam nec tenetur, nec vero expedit, ut plurimum loquendo, quia parentes ob proprium commodum mutantur in hostes, ut ait D. Th. & malunt perire cum filiis, quam salvari sine eis, ut dolet S. Bern. *ep. 3.*

29. Nota, Parentes non posse Religionem ingredi, cum filios in gravi necessitate deserunt, vel si nequeant aliter eorum curæ, & educationi providere. S. Th. loco supra cit. Possunt tamen eos in sæculo relinquere, si emancipati sint, nisi aliunde gravi necessitate laborent. Fratres autem, & sorores non licet deserere in necessitate extrema, sed licet in gravi, quamvis ratione charitatis possit manere quis in sæculo, ut eis subveniat. Quod si voto religionis sit adstrictus, non potest differre per longum tempus sine dispensatione.

30. *Quæst. 4.* An ære alieno pressus ingredi Religionem possit? R. affirm. si ingrediens pro-

videat, unde solvantur debita, aut bona sua cedat creditori. Ita S. Anton. & S. Th. 2. 2. q. 189. art. 6. Ratio S. Thomæ est hujusmodi; *propter pecuniam persona liberi hominis secundum jura Civilia non est obligata, sed solum res, quia persona liberi hominis superat omnem æstimationem pecunie: Unde licite potest, exhibitis rebus suis, religionem intrare; nec tenetur in sæculo manere, ut procuret, unde debitum solvat.* Adde, præceptum naturale solvendi non obligare cum detrimento suæ libertatis, & onore subeundi, si maneat in sæculo, periculum salutis æternæ. Nihilominus censeo probabilissimum, & æquitati consonum, ut debitor teneatur manere in sæculo, donec satisfaciatur, si id possit intra breve tempus, & sine probabili periculo incidendi in gravia peccata, aut amittendæ vocationis religiosæ. Imo Sixtus V. inhabiles reddit ad Religionem debitores, qui bona sua dilapidarunt, vel qui deponere debent rationes, nisi prius rationes reddant, & solvant debita. Et licet Clemens VIII. inhabilitatem sustulerit, reliquit tamen prohibitionem; scilicet, cum aliter nequeunt satisfacere, nisi manentes in sæculo, aut æs alienum superet facultates proprias. Valida tamen est professio, facta ab eo, qui debitis gravatus erat; Superiori autem incumbit providere, quemadmodum ille solvat.

31. *Quæst. 5.* Ad quid teneatur is, qui vovit Religionem? R. 1. qui vovit Religionem indefinite, voto satisfacit, quamcumque ingrediatur, modo in ea viget disciplina, saltem quoad magis præcipua, & substantialia. Quod si non recipiatur in unum Ordinem, debet procurare ingres-

sum in alios, sed non tenetur percurrere totam Provinciam & multo minus extra Provinciam excurrere. Solum enim habuit animum sese obligandi ad prudentem, & moralem adhibendam diligentiam, non vero ad extraordinariam, & singularem. Qui autem vovit aliquem Ordinem particularem, tenetur in illum ingredi, sed potest alium strictiorem præferre; cum hoc sit melius. Qui vovit Religionem tempore definito amplecti, peccat graviter, si sine justa causa tempus illud prætermittat: peccat pariter, si vovit tempore indefinito, & diutius differat, nisi rationabilis causa excuset. Cum autem non recipitur in Ordinem, in quem ingredi vovit, non tenetur tentare alios Ordines, nisi generalis fuerit ejus animus Religionem quomodo amplectendi.

32. R. 2. Is, qui vovit Religionem, non solum ingredi debet, sed etiam in Monasterio permanere, ac profiteri, nisi justa causa excuset egressum; nam, ut ait Suar. votum Religionis non solum obligat ad induendam vestem Religiosam, sed etiam ad serviendum Deo toto vitæ tempore in Religione. Quod si jus concessit *c. 1. de Regul. in 6.* ut possint pro libito Religionem deserere, intelligitur de iis tantum qui experiendi gratia ingrediuntur, nullo præmisso voto, aut cum solo animo experiendi, non intendendo sese obligare ad profitendum. Ita expresse D. Th. 2. 2. q. 189 a. 4. ubi animadvertit, quod ille, qui intrat, ut statim exeat, non videtur satisfacere voto suo, quia ipse in vovendo hoc non intendit: & ideo tenetur mutare propositum, ut saltem velit experiri, an ei expediat in

Religione remanere, non autem tenetur ad perpetuo remanendum; nimirum si vitam Religiosam inveniat viribus suis imparem, aut admodum gravem, nec voverit profiteri.

33. Nam qui vovit profiteri, non potest libere exire etiamsi cum difficultate vivat, nisi tanta sit difficultas, ut religiosum onus moraliter ferre non possit. Tenetur etiam dare operam, ne culpa sua repellatur. Quod si causam dederit justam, ut ex ordine dimittatur, non manet liber a voti obligatione, sed obligatur adhibere prudentem diligentiam, ut in eundem, vel alium ordinem recipiatur. Verum si ob inscitiam, aut ægritudinem sine culpa ejiciatur, solutus est voto, nisi convalescens probabilem spem habeat ingrediendi, ad quem finem opponere debet mediocre diligentiam, sed non extraordinariam.

34. *Quest. 6.* An, & quomodo professus unum ordinem, possit ad alium transire? R. professus ordinem strictiorem, non potest ad laxiorem, transire, nisi dispensetur a R. Pontifice, vel a Prælato Gen. Ordinis, consentiente Capitulo. Professus vero minus strictam regulam, potest ad severiorem transire, petita licentia, licet negata a Prælato sui ordinis. Ita omnes cum S. Th. ex. c. *Licet 18. de Reg.* Graviter autem peccaret Superior, si absque justa causa facultatem denegaret, ut docet Suar. T. 4. de Rel. Tract. 8. lib. 3. cap. 10. Causæ autem justæ id negandi tres afferuntur in laudato cap. *Licet 1.* Si subditus ex temeritate, vel levitate vellet transire. 2. si transitus redundet in jacturam sui ordinis, scilicet specialem, non vero

generalem, & communem, quæ ex privatione viri boni, & Religiosi pateretur. 3. si ex transitu ordo ille gravem injuriam pateretur, ac dedecus. Extat autem præceptum Urbani VIII. ut *non permittantur transire, nisi constiterit eam Religionem paratam esse eum recipere.* Si vero, facultate non petita, transeat, & profiteatur, valida est professio, cum nullo jure irritetur & ipse transitus de jure naturæ valeat, cum sit commutatio in melius. Ita Suarez, Salmant. alii contra nonnullos alios.

35. Nota, tam Clericos, quam Parochos posse Religionem ingredi, etiam contradicente Episcopo. Quod ad Parochos attinet, constat ex *c. duo sunt l. 19. q. 2.* ubi Urbanus II. ad Rufinum id expresse declarat; atque id tanquam certum tuetur D. Th. 2. 2. q. 189. ar. 4. Vide Bullam Ben. XIV. incipientem. *Ex qua dilectus,* in qua postquam doctrinam hanc tradidit, monet tamen Parocho incumbere *non tam officio, & honestate,* verba ipsius sunt, *quam naturali legis præcepto;* Episcopum certiore[m] facere, ne grex sine custode deseratur. Insuper declarat, Beneficium non vacare, nisi post professionem, atque idem statuit de omnibus aliis Beneficiariis. Isti autem, & Clerici non curati ex officio tantum, & honestate quadam tenentur monere Episcopum, sed non peccant, si ob metum, & reverentiam id omittant, nec possunt impediri ab Episcopis ex Conc. Tolet. IV. nisi in aliqua hypothesi, in qua Ecclesia sua gravem jacturam pateretur, ut ait Innoc. IV. in cap. *Licet* de Regul. Episcopi non possunt ad Religionem tran-

sire, nisi ex dispensatione Papæ, & ex causis, quæ habentur in c. de *Renunc.*

36. *Quæst. 7.* Ad quid teneantur Religiosi ejecti, & fugitivi? R. Religiosi solemniter professi non possunt e Religione expelli, nisi sint incorregibiles, ut declaravit Urbanus VIII. Tales autem non censentur, nisi unius anni jejunio, & poenitentia in carcere sint probati. Moniales vero perpetuo potius carceri mancipandas, quam ejiciendas, monet Sanctius. Jam vero Professor ob culpam ex ordine suo dimissus, manet religiosus, votisque adstrictus, ita ut rerum usum, & administrationem sibi vindicare possint, non autem dominium. Liber tamen est ab Officio Divino, nisi sit initiatus Sacris, & ab aliis regulis, & Vigiliis Ordinis, quæ non pertinet ad substantiam trium votorum. Tenetur etiam vitam suam ita corrigere, ut possit iterum recipi in suum Ordinem, nisi velit ad alium transire, etiam laxiorem. Utrum autem Religio debeat eos emendatos iterummittere, dubitatur a TT. Certe fugitivos, & Apostatas tenentur Prælati requirere, si absque gravi Ordinis detrimento possint, nec omnino incorregibiles videantur.

TRACTATUS II.

DE STATU CLERICORUM.

Clerici vocantur omnes, qui Sacris Ordinibus, vel prima saltem tonsura sunt initiati. De quorum obligationibus cum multa dicta sint